

ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙН-КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ШЛЯХОМ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

Людство, вступивши в активну фазу науково-технологічних прогресів, створило дизайн-культуру, яка пов'язана з проектною діяльністю і тим самим спрямована на усвідомлене формування штучного середовища, що оточує людину. Вона включає в себе: цінності життя, середовища або культури; зв'язок культури з іншими спорідненими з нею утвореннями, способом життя і притаманною йому соціальною культурою, візуальною культурою, які охоплюють широке коло візуально-значущих цінностей, образів, творів [1, с.58]. Таким чином, дизайн-культура, спрямована не тільки на формування середовища життєдіяльності людини, але і практично на будь-яку діяльність людини. Настала сутнісна необхідність побудови системи безперервної дизайн-освіти, що охоплює підготовку педагогічних кадрів для освітньої вертикалі від дошкільних установ до після вузівської освіти.

Професійна підготовка фахівців з дизайну в галузевих вузах порівняно новий вид вищої освіти в сучасному суспільстві, але затребуваний і такий, що бурхливо розвивається. Професія інженера-дизайнера, як зазначає більшість дослідників, має таку специфіку, що відрізняє її як від інженерних, так власне і художніх професій. Але тут же постає питання про підготовку педагогів, які будуть проводити освітній процес для майбутніх інженерів-дизайнерів. Готувати нові педагогічні кадри «з нуля» – процес тривалий, але ефективний. А так як напрямки в освіті швидко змінюються, то можна ввести в підготовку майбутніх інженерів-педагогів дисципліни, які будуть давати можливість формувати у них дизайн-культуру відповідає сучасним вимогам суспільства, а зробити це можна за допомогою компетентнісного підходу.

У вітчизняній педагогіці вищої школи завжди приділялася певна увага процесу формування професійної культури майбутніх фахівців. Загальнотеоретичні і методологічні проблеми формування професійної культури глибоко досліджені в роботах, присвячених розробці культурологічних основ змісту і технологій навчання у вузі [2, с. 5].

Діяльність інженера-педагога в області дизайну являє собою специфічну соціально-виробничу систему, що реалізовує потреби суспільства в організації просторового середовища життєдіяльності людини, що включає в себе три основних взаємопов'язаних функціональних підсистеми: інженерну, педагогічну і дизайнерську.

Існують різні визначення комплексного багатоаспектного поняття «дизайн-культура», зміст якого змінюється в залежності від існуючих художніх пріоритетів і цінностей. З нашої точки зору, дизайн-культура інженера-педагога – це якість, що відбивається в знаннях, уміннях, навичках, духовних цінностях, накопичених людством, засвоєних і розвинених особистістю фахівця, які отримали втілення в предметі її діяльності.

Дизайн-культура майбутнього інженера-педагога виступає як професійно-особистісна якість, що включає:

- сукупність професійних знань, що відповідають сучасному рівню науки і техніки;
- адекватні знанням функціональні вміння і навички проектування педагогічного процесу;
- психологічну готовність здійснювати процес практичного навчання інноваційним підходам в дизайн-культурі;
- морально-особистісні якості, що дають можливість здійснювати організацію дизайн-освіти за допомогою формування культури в процесі навчання майбутніх фахівців;
- не тільки усвідомлення, але і готовність нести відповідальність за наслідки

своїх професійних дій [4, с. 219].

Використовуючи компетентнісний підхід у навчальній діяльності можна виділити творчий і технологічний аспекти. Від усвідомлення важливості кожного з цих аспектів і повноцінного їх використання залежать всі показники навчання. Очевидно, що ступінь узгодження і координації цих складових важлива в першу чергу для підвищення якості навчання, більшої самореалізації всіх суб'єктів освітнього процесу і досягнення високої компетентності фахівців, що випускаються.

При формуванні дизайн-культури за допомогою компетентнісного підходу необхідно дотримуватись вимог нової моделі освіти, які дадуть можливість швидко і якісно підготувати майбутніх фахівців, вони в себе включають:

- планування змісту освіти має починатись не тільки із завдань оволодіння студентами досвіду попередніх поколінь, а й необхідності успішної соціалізації, здобуття професійно-значущих особистісних якостей, ключових компетенцій, сформованих на міжкультурній та міжгалузевій основі;

- повинні бути створені умови для активізації самостійної пізнавальної, розумової та комунікативної діяльності студентів, що дозволяють діяти з опорою на цілісне уявлення про дійсність і про сутність дизайн-культури;

- процес освіти має спиратися на внутрішню активність особистості в сприйнятті навколишнього середовища в контексті дизайн-культури;

- важливо фіксувати і накопичувати дані, що відображають рівень сформованості, динаміку зміни особистісного розвитку, творчих здібностей, інтелектуально-моральної свободи і професійної дизайн-культури студентів;

- виявлення позитивних якостей майбутнього фахівця і сприяння їх подальшому розвитку для формування вмінь проектувати навчальний процес на розвиток дизайн-культури;

- оптимальний вибір і доцільне поєднання методів, форм і засобів розвитку професійно значущих особистісних якостей, творчих професійних умінь і навичок; забезпечення спрямованості всіх дисциплін навчального плану на формування дизайн-культури фахівця як інтегральної характеристики, що стійко виявляється в системі мислення, поведінки, відносин, цінностей, у виборі і реалізації студентами своєї соціокультурної позиції;

- поетапний розвиток і підвищення суб'єктивної і свідомої ролі студентів у процесі професійної підготовки і формуванні дизайн-культури [5, с. 346].

Компетентнісний підхід в освіті передбачає чітку орієнтацію на майбутнє, яка виявляється в можливості побудови своєї освіти з урахуванням успішності в особистісній і професійній діяльності. Компетентність виявляється в умінні адекватно оцінювати свої можливості в конкретній ситуації, і пов'язана з мотивацією на безперервну освіту.

Особистісно-творчий компонент в компетентнісному підході розкриває дизайн-культуру майбутнього інженера-педагога як специфічний спосіб реалізації індивідуальних особливостей (якостей) людини, що дозволяють йому здійснювати творчу проектну діяльність, яка виявляється в варіативності, винахідливості, вміння генерувати безліч ідей, сміливості, ініціативності, нетрадиційність рішень .

Дизайн-культура сучасності все більше наближується до безпосередніх учасників педагогічного процесу технічного спрямування і вносить свої корективи у формування загальної культури майбутніх інженерів-педагогів. Викладачі зосереджуються на впровадженні варіативної проектної методології, моделюванні педагогічних та дидактичних систем, використанні гнучких технологій навчання, спрямованих на становлення дизайн-культури майбутнього фахівця. Такий підхід дозволяє розглядати суб'єкт навчання як «метаіндивідуальність» із складними інтегральними якостями, становлення яких відбувається в освітньому та соціокультурному просторі [3, с. 147].

Розробка цієї версії щодо формування дизайн-культури майбутніх інженерів-педагогів передбачає більш органічну інтеграцію і ранню стадію одночасного освоєння інженерних, педагогічних і дизайнерських знань. Цільова інтеграція покликана забезпечити не стільки послідовне освоєння обов'язкових гуманітарних, спеціальних і педагогічних знань, скільки формування особливого професійно-педагогічного статусу майбутніх інженерів-педагогів у формуванні їх дизайн-культури.

У цілому компетентнісний підхід до формування дизайн-культури можна розглядати як перспективну і системну форму створення культуротворчого середовища по всій вертикалі освіти і, як наслідок, в суспільстві і державі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глазкова І. Я. Компетентність майбутнього вчителя у запобіганні та подоланні педагогічних бар'єрів : [монографія] / Глазкова Ірина Яківна. – Бердянськ : Видавництво О. В. Ткачук, 2013. – 416 с.
2. Дейнеко С. В. Педагогічна компетентність учителя як умова та засіб гуманізації освітнього середовища [Текст] / С. В. Дейнеко // Управління школою: Науково-методичний журнал. – 2007. – № 4. – С. 2 – 7.
3. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / За заг. редакцією О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2002. – 255с.
4. Фурса О. О. Інноваційні технології у розвитку професійної компетентності викладачів дизайну / О. О. Фурса // Инновационные технологии в образовании : материалы VIII Междунар. науч.-практ. конф. «Инновационные технологии в образовании» (г. Ялта, 27–30 сентября 2012 г.) : сб. статей. – Симферополь–Ялта : РВВ КГУ, 2012. – С. 217–220.
5. Чирва О.Ч. Педагогічний дизайн як умова впровадження ефективних моделей мистецької освіти /О.Ч.Чирва // Педагогіка вищої та середньої школи: Збірник наукових праць / гол. ред. проф.. Буряк В.К.-Кривий Ріг: КДПУ, 2008. – Вип. 21. – 498с., С. – 344 – 351.

Олена Сакалюк
(Київ, Україна)

ПРОФЕСІЙНО-ГУМАНІТАРНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ СІМЕЙНОГО НАСИЛЬСТВА: ЕТНОХУДОЖНІЙ АСПЕКТ

У статті розглядається проблема гуманітаризації професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, виокремлюється етнохудожній аспект гуманітаризації навчально-виховного процесу педагогічного ВНЗ. Доведено пріоритетність даної освітньої стратегії в сучасних умовах розвитку суспільства, що сприяє формуванню готовності студентів до роботи з дітьми, які постраждали від сімейного насильства, розумінні студентами власної індивідуальної сутності, створення власної педагогічної концепції.

Ключові слова: гуманітаризація професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, етнохудожній аспект, навчально-виховний процес, емпатія, професійна здатність, індивідуальність, традиції.

The article focuses on the problems of teaching staff training, the basis of which makes the principles of humanistic education and upbringing. One of the chief tasks is to create educational environment. The result of the environment must be teacher and pupil's interaction. Professional training must contribute to the teacher's understanding of his individual essence and the formation of his individual pedagogical conception.

Key words: the professional and pedagogical training, the ethnicity, the ethno and artistic aspect, the empathy, the scientific activity, the professional ability, the professional